

De aoristus

[deel 2]

Voor de pauze heb ik een inleiding gehouden over de aoristus.

Misschien zegt u wel: 'Dat was wel een erg lange inleiding.'

Dat is waar.

Maar ik denk dat het goed is, dat u begrijpt, dat wat ik u vanavond vertel, niet alleen theorie is, maar dat het ook praktijk is.

Dat de aoristus het leven zelf is.

Dat de aoristus bij uitstek geschikt is om uw geloof op te bouwen.

Want de aorist is de tijdsvorm, die God gebruikt om de tijdloosheid van zijn handelen aan te geven.

We gaan dat nu in alle rust bespreken.

Wat voor bewijs hebben we dan, dat de aorist vertaald moet worden met de onbepaalde tijd?

Dat de aorist tijdloos is?

We hebben daarvoor drie bewijzen.

Als eerste de betekenis van het woord 'aorist'.

Het is het woord dat de Grieken zelf gebruikten voor deze tijdsvorm: 'aoristos'.

En wie wisten het nu beter dan de mensen die deze taal destijds spraken?

Wat betekent het woord 'aorist' dan?

Dit woord bestaat uit het element –a-, dat 'niet' of 'zonder' betekent.

Dan heb je het element –or-, dat 'zien' betekent.

In de woordvorm 'orizō' is dat: 'doen zien', of 'bepalen'.

In het Nederlands kennen wij het woord 'horizon', dat van dit Griekse woord 'orizō' is afgeleid.

De horizon geeft de begrenzing aan van wat wij kunnen zien.

Dus kunnen we zeggen dat 'a-orizō' 'zonder horizon' betekent.

Of anders gezegd 'zonder bepaaldheid', 'onbepaald'.

Het woord 'aoristus' betekent dus 'onbepaalde tijd'.

Een tijd zonder grenzen.

Een aorist is dus geen tegenwoordige tijd.

Of verleden tijd.

Of toekomstige tijd.

Maar de aorist is 'zonder tijd'.

Een onbepaalde tijd.

Dat is de betekenis van het woord 'aorist'.

Dat is het eerste bewijs.

Het tweede bewijs is de vorm van het woord.

We kijken eerst naar het woord 'kaleō', 'ik ben aan het roepen'.

Of: 'ik ben roepende' (weet je wel, in de woestijn...).

Dat is de eigenlijke 'onvoltooid tegenwoordige tijd'.

De onvoltooid tegenwoordige tijd is: 'ik ben aan het spreken'.

En ik ben nu, op dit moment, nog niet opgehouden met spreken.

Dat is dus onvoltooid.

Dan kijken we naar het woord 'ekalon'.
'ekalon', dat is het werkwoord 'kaleō' met het voorvoegsel 'e'.
De 'e' is het kenmerk van de verleden tijd.

Dus: 'ik riep'.

Dan kijken we naar het woord: 'kalesō'.

Hier zie je in het midden van het werkwoord 'kaleō' een verbindingsletter 's' staan.

Dat is het kenmerk van de toekomstige tijd.

Dus: 'ik zal roepen'.

Dat wil dus zeggen: van het werkwoord 'kaleō', en natuurlijk ook van de andere werkwoorden in de Griekse taal, krijg je een voorvoegsel 'e' voor de verleden tijd, en de verbindingsletter ('s'), in het midden van een werkwoordsvorm, voor de toekomstige tijd.

Samengevat: 'ekalon', de verleden tijd; 'kaleō', de tegenwoordige tijd; en 'kalesō', de toekomstige tijd.

Dus de aorist 'ekalesa', heeft zowel de kenmerken van de verleden tijd (de 'e'), de tegenwoordige tijd (kale-) en de toekomstige tijd (de 's').

Ziet u dat?

De aorist is dus eigenlijk een 'verleden-heden-toekomstige' tijd.

Oftewel: een onbepaalde tijd.

Een tijd zonder grenzen.

Tijdloos.

Dit lijkt moeilijk in het Nederlands over te brengen.

Maar dat is niet zo.

Als je je maar realiseert dat onze *zogenaamde* onvoltooid tegenwoordige tijd eigenlijk een 'aorist' is.

Ik zal u een voorbeeld geven.

Als ik zeg: 'Ik roep God aan'.

Dan negeer ik de tijd.

Want ik bedoel, dat ik Hem al jaren aanroep.

Dat ik Hem nog steeds aanroep.

En dat ik van plan ben om Hem ook in de toekomst aan te roepen.

Dat wil zeggen: ik roep God aan en niet mijn voorouders.

Zoals sommige stammen in Afrika of Nieuw Guinea dat doen.

Snapt u?

Als ik zeg: 'Ik roep God aan,' dan wil dat *niet* persé zeggen, dat ik *op dit moment* God aan het aanroepen ben.

Ook zeg ik niet expliciet, dat ik God alleen in het verleden aangeroepen heb.

En ik zeg ook niet expliciet, dat ik God nu niet aanroep, maar dat ik Hem in de toekomst zeker zal aanroepen.

Nee, ik maak een statement, dat ik God aanroep en niet een of ander voorwerp.

En ik zeg tevens dat ik dat in het verleden gedaan heb, en nu nog doe en in de toekomst ook zal doen.

Ik laat het begrip 'tijd' helemaal buiten beschouwing.

Dat is een 'aorist'.

Ik heb u uitgelegd dat het woord 'aorist' 'onbepaalde tijd' betekent.
Ik heb u ook laten zien dat de grammaticale vorm in het Grieks tegelijkertijd het verleden, heden en toekomst in zich draagt.
Is dat doorslaggevend?
Nee, want de Schrift, Gods Woord, heeft altijd het laatste woord.
We gaan dus naar de 'graphai hagiai', de 'heilige geschriften' kijken.

We beginnen met een tekst, die we allemaal kennen.
Ik geef het in het Grieks.
We doen het rustig aan.
Ik citeer, en kijk goed naar de Griekse woordvormen.

**ΟΥ ΔΕ ΠΡΩΡΙΣΕΝ ΤΟΥΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΚΑΛΕΣΕΝ
ΚΑΙ ΟΥΣ ΕΚΑΛΕΣΕΝ ΤΟΥΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΔΙΚΑΙΩΣΕΝ
ΟΥΣ ΔΕ ΕΔΙΚΑΙΩΣΕΝ ΤΟΥΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΔΟΞΑΣΕΝ**

Daar staat, volgens het NBG: 'en die Hij tevoren bestemd heeft (proōrisen)
dezen heeft Hij ook geroepen (ekalesen)
en die Hij geroepen heeft (ekalesen)
dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd (edikaiōsen)
en die Hij gerechtvaardigd heeft (edikaiōsen)
dezen heeft Hij ook verheerlijkt (edoxasen)

Zo staat het er in het NBG.
'Die Hij van tevoren bestemd heeft, die heeft Hij ook geroepen, en die Hij geroepen heeft,
dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd, en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook
verheerlijkt.'

Dat staat er dus niet.
Dat wil ik even nadrukkelijk zeggen.
Dat staat er niet.
Want stel, dat dit er zou staan, dan is het onzin.
Vrome onzin.
Maar: onzin.
Waarom?
Alleen al dat laatste woord: 'edoxasen'.
Volgens het NBG: 'dezen heeft Hij ook verheerlijkt.'
Zijn wij al verheerlijkt?
Nee, wij zijn nog niet verheerlijkt.
Kan niet.

Laten we het nu eens puur grammaticaal bekijken, zoals de NBG-vertalers het weergegeven hebben.
Je zou kunnen zeggen: die Hij tevoren bestemd heeft: oké.
Dezen heeft Hij ook geroepen: oké.
Toen Paulus dit schreef, was dit verleden tijd.
Horen wij daar ook bij?
Denk daar eens over na.

Als er hier staat: 'Die Hij tevoren bestemd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen.'

Dat is voltooide tijd.

Dat is 2000 jaar geleden.

Waren wij daar ook bij?

Nee, want dit is een handeling in het verleden.

Dat 'geroepen' is voltooid.

In onze vertaling van het NBG.

En in de Statenvertaling.

En in alle andere vertalingen in de wereld.

Ze hebben allemaal: 'heeft geroepen.'

Waarom hebben ze dat gedaan?

Antwoord: Omdat zij God niet kennen.

Want eigenlijk zegt de vertaling: 'God roept niet meer.'

Vroeger wel, maar nu niet meer.

Voltooide tijd.

'En dezen heeft Hij gerechtvaardigd'.

Ook voltooid.

En dezen heeft Hij ook nog verheerlijkt.

Nou, echt niet.

Dat laatste kan helemáál niet.

Ik zal u vertellen, waarom dit laatste niet kan.

Alsof God ons al verheerlijkt zou hebben.

Paulus zegt in de Korinthe brief: 'Hoe kunnen sommigen van u leren, dat de opstanding reeds heeft plaatsgevonden?.'

Ja?

Daar gaat Paulus enorm op door.

Hij maakt zich daar erg kwaad over.

Als je dus zegt dat de verheerlijking al heeft plaatsgehad, dan dwaal je.

Want de opstanding brengt de verheerlijking.

Heeft de opstanding al plaatsgevonden?

Nee.

Nou, dan heeft de verheerlijking ook nog niet plaatsgevonden.

'Heeft verheerlijkt' kan gewoon niet.

Daar kan ik een heel lang verhaal over houden, maar ik ga u zeggen wat er wèl moet staan.

Dat is veel interessanter.

Weet u wat er staat?

'Die Hij voorbestemt (onbepaalde tijd), dezen roept Hij (onbepaalde tijd)

en die Hij roept (onbepaalde tijd), dezen rechtvaardigt Hij (onbepaalde tijd)

en die Hij rechtvaardigt (onbepaalde tijd), die verheerlijkt Hij (onbepaalde tijd)

Ik zal u zeggen, hier hoeft je niets aan uit te leggen.

Als je gewoon zegt, wat er staat, dan vallen alle problemen weg.

Want die Hij voorbestemt, ja, die roept Hij ook.
En die Hij roept, die rechtvaardigt Hij ook.
En die Hij rechtvaardigt, die verheerlijkt Hij ook.

Dat is het.
Ander voorbeeld.
1 Korinthe 15:22.
Daar staat:

ΩΣΤΕΡ ΓΑΡ ΕΝ ΤΩ ΑΔΑΜ ΠΑΝΤΕΣ ΑΠΟΘΝΗΣΚΟΥΣΙΝ

Dat betekent volgens de NBG-vertaling (en de Statenvertaling): ‘want evenals in Adam allen sterven.’

Zoals wij gezien hebben, in onze inleiding, is de woordvorm: ‘sterven’ eigenlijk in het Nederlands de *onbepaalde tijd*.

Maar in het Grieks staat er ‘apothnēskousin’.

Dat is helemaal geen aorist.

Dat is een onvoltooid tegenwoordige tijd, dus: ‘allen zijn aan het sterven’.

‘Apothnēskousin’ is geen aorist.

Maar een onvoltooid tegenwoordige tijd.

Dus eigenlijk: ‘in Adam zijn allen bezig aan het sterven’.

En ik zal u vertellen waarom dit nou zo belangrijk is.

Is dit dan zo belangrijk, dan?

Ja, het is verschrikkelijk belangrijk.

En waarom?

Als je zegt dat: ‘in Adam allen sterven’, dan is er geen hoop voor u, als Christus komt.

Als u dan nog leeft, wordt u niet veranderd.

Begrijp je?

Als je het zó zegt, zoals de NBG het zegt, dan betekent dat, dat allen sterven.

Iedereen.

Snap je dat?

En die vertaling spreekt 1 Korinthe 15:51 tegen, dat wij **niet** allen zullen sterven.

Maar dat wij veranderd zullen worden.

En dat kun je niet zeggen, als je ‘apothnēskousin’ met ‘sterven’ vertaalt.

Je moet vertalen met: ‘allen zijn bezig te sterven.’

Misschien vindt u dat een vreemde uitdrukking.

Maar het is, wetenschappelijk gezien, een volstrekt juiste uitspraak.

Want iedere geleerde kan u vertellen, dat wanneer u geboren wordt, het stervensproces al in werking wordt gesteld.

U bent uw hele leven bezig met sterven.

Dus het Woord van God is volstrekt waar.

Dat kan ook niet anders, want God heeft ons gemaakt.

En Hij weet hoe wij in elkaar zitten.

Dacht u niet?

Als je 'apothnēskousin' met een onbepaalde tijd vertaalt, kun je, strikt genomen, bij de wederkomst van de Heer, niet leven.
Maar er staat helemaal geen onbepaalde tijd, er staat een onvoltooid tegenwoordige tijd.
Dat betekent dat iedereen aan het sterven is, ook wanneer de Heer komt.
Daarom moet je veranderd worden, bij Zijn komst.
Want wij zijn stervende.
Dat krijgen wij mee, met onze geboorte.

Zo belangrijk is dus de grondtekst in het Grieks.
Dat wij zuiver leren denken.

Gaan we naar Johannes 3:16.
Ook zo'n beroemd vers.
Iedereen kent wel die tekst.

ΟΥΤΩΣ ΓΑΡ ΗΓΑΠΗΣΕΝ Ο ΘΕΟΣ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

Onze Bijbelvertaling zegt: 'Want also lief heeft God de wereld gehad.'
Daar kun je hele discussies over voeren.
Vooral theologische discussies.
Ik heb pas een paar voorbeelden gehoord.
Eén van mijn broeders liet mij een internet-forum zien waar christenen breeduit hun filosofieën spuien.
Er werd een grote hoeveelheid vrome onzin over God gezegd.
Ik moest mijn heilige verontwaardiging flink in toom houden.
Anders had ik een zweep gemaakt.
En een flinke schoonmaak gehouden in dat rovershol.

Kijk, want als je zegt: 'heeft liefgehad.', dan is dat voltooide tijd.
Dat zou betekenen dat God de wereld dus nú niet meer lief heeft.
Ja, vroeger wel.
Maar nu niet meer.
Het is voltooid.
Verleden.
Nou, dan krijg je rare dingen, hoor.
Dan gaan mensen zeggen: 'Ja, de wereld ligt in de boze en daarom kan God de wereld niet liefhebben.'
Nou, dank je de koekoek.
Dan hoef ik niet meer te leven.
En dan hoor je andere mensen instemmen en zeggen: 'Ja, God heeft de wereld helemaal niet lief. Kijk maar eens naar de puinhoop in deze wereld.'
En binnen no-time krijg je een groot kippenhok met onverstandig kakelende mensen.

Kijk, God heeft de wereld wèl lief.
Want er staat in het Grieks 'ēgapēsen'.
En dat betekent: 'God heeft de wereld lief'.
Want: 'Alzo lief hééft God de wereld...'
Er is ook een kinderversje.

En dat luidt: 'Want alzo lief heeft God de wereld...'

Keurig aoristisch vertaald.

De volwassenen hebben van Johannes 3:16 een puinhoop gemaakt.

Maar dat kinderversje spreekt de waarheid.

Kijk, en daarom staat er in Gods Woord: 'Uit de mond van kleine kinderen hebt Gij lof bereid.'

Johannes 15:9

ΚΑΘΩΣ ΗΓΑΠΗΣΕΝ ΜΕ Ο ΠΑΤΗΡ ΚΑΓΩ ΗΓΑΠΗΣΑ ΥΜΑΣ

Een heel interessante tekst.

'kathōs ēgapēsen me o patēr'.

Letterlijk: 'zoals heeft lief Mij de Vader'.

God heeft op een aoristische manier lief ('ēgapēsen').

God heeft lief.

Onbepaald.

Zonder grenzen.

Kijk maar naar Johannes 3:16.

'Want alzo lief hééft God de wereld.'

En u bent onderdeel van die wereld.

Dus God heeft ook ú lief.

God heeft u gisteren lief.

God heeft u vandaag lief.

En morgen heeft Hij u ook lief.

Onbepaald.

Zonder grenzen.

Die aorist is een garantie.

Een absolute garantie.

En daarom vertelde ik u voor de pauze enkele gebeurtenissen uit mijn leven.

Want die gebeurtenissen zijn een illustratie van dat het zo is.

Dit is buitengewoon belangrijk.

Want het is niet zo dat God je heeft liefgehad.

Voltooide tijd.

Verleden tijd.

Maar nu niet meer...

Nee, Hij hééft je lief.

Continue.

Nu kijken we naar het tweede deel van Johannes 15:9.

Daar staat: 'Zoals de Vader Mij liefheeft (aorist), zo heb ik ook jullie lief (aorist).'

Er staat dus niet: 'Zoals de Vader Mij lief heeft gehad...'

Zoals de NBG hier zegt.

En ook op vele, vele andere plaatsen.

Maar de Vader 'heeft lief'.

Natuurlijk.
Hij kan niet anders.
God heeft alleen maar lief op die manier.
Zo is Hij.

En dan zegt onze Heer Jezus in de tweede helft van deze zin: 'Zo heb ook ik jullie lief.'
En wat zie je dan?
Dat de Heer Jezus op dezelfde manier liefheeft als de Vader.
Ziet u dat?
Zoals God de wereld onbepaald liefheeft.
Zoals de Vader de Zoon onbepaald liefheeft.
Zo heeft de Heer Jezus ons onbepaald lief.
Hetzelfde karakter als zijn Vader, hè?

1 Johannes 4:19

ΗΜΕΙΣ ΑΓΑΠΩΜΕΝ ΑΥΤΟΝ ΟΤΙ ΑΥΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ ΗΓΑΠΗΣΕΝ ΗΜΑΣ

Hier staat in onze NBG-vertaling (en Statenvertaling):
'Wij hebben Hem (d.i. God) lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.'
Dit is een vers, die veel mensen op een wandtegeltje hebben hangen.
Toch?
Mooi, hè.
Dus niet.
Het is een vreselijke uitspraak, die ik niet voor mijn rekening zou willen nemen.
Want het is gewoon niet waar.
Wij hebben God helemaal niet lief.
Maar dat staat er ook niet.
Dat 'agapōmen' is helemaal geen onbepaalde tijd.
Het is een onvoltooid tegenwoordige tijd.

Maar God, natúúrlijk, God heeft ons onbepaald lief.
Daarom staat er ook: *oti autos prōtos ēgapēsen ēmas'*
'Dat Hij eerst óns liefheeft.'
Aorist.
Natuurlijk.
Herken je nu Gods karakter?
Wie Hij is?

Denk nu even rustig na.
Als u, met het NBG, zegt, dat u God liefhebt, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad, dan is dat niet waar.
Want wij hebben Hem niet lief.
Wij zijn bezig met Hem lief te hebben.
En hoe is het mogelijk dat wij dat überhaupt kunnen doen?
Omdat Hij dat in ons hart legt.

Ik zeg wel eens, gekscherend: 'Als ik mijn teen stoot, dan ben ik al weer vergeten dat ik God liefheb.

Of als ik met een hamer op mijn duim sla...'

Maar God heeft onbepaald lief.

'agapōmen', 'wij zijn aan het liefhebben', is onvoltooid tegenwoordige tijd.

Dat betekent gewoon: een punt des tijds.

Ingeklemd tussen het verleden (mijn vorige zin) en de toekomstige tijd (mijn volgende zin).

Wij kunnen alleen bezig zijn met God lief te hebben, als God het in ons hart legt.

Maar God heeft onbepaald lief.

De vertaling van het NBG geeft de betekenis van de zin dus precies andersom.

Het moet luiden: 'Wijn bezig met Hem lief te hebben (of dat ons lukt, weten we niet), omdat Hij ons eerst liefheeft.'

En dat klinkt ons natuurlijk vreemd in de oren.

'omdat Hij ons eerst liefheeft...'

Maar of dat dit vreemd klinkt, dat kan mij niet schelen.

Het gaat er niet om, of ik iets vreemd vind klinken.

Het gaat er om, wat er staat.

Daar staat dat God ons onbepaald liefheeft.

En dat wij daarom in staat zijn, om Hem een klein beetje lief te hebben.

Misschien bent u het niet eens met die laatste opmerking van mij.

Misschien vindt u wel dat u God heel erg lief hebt.

Maar let op dat u zich niet op de borst gaat lopen slaan.

Want Gods Woord is heel scherp.

Want Johannes 3:19 zegt:

ΚΑΙ ΗΓΑΠΗΣΑΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΜΑΛΛΟΝ ΤΟ ΣΚΟΤΟΣ Η ΤΟ ΦΩΣ

Daar staat, in de NBG-vertaling: 'en de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht.'

Maar dan kijken we in de Griekse grondtekst en dan zien we het woord: 'ēgapēsan'.

Hé, ēgapēsan is toch een aorist?

Ja.

Dat vertaal je toch met: 'hebben lief'?

Ja.

Houd dit even vast.

Dus de vertaling van het NBG is fout.

Want er staat niet: 'de mensen hebben de duisternis meer liefgehad dan het licht.'

Voltooid tijd.

Ja, vroeger hadden de mensen de duisternis meer lief dan het licht.

Dus gelukkig nu niet meer.

Had je gedacht.

Er staat: 'de mensen hebben de duisternis meer lief dan het licht.'

Altijd.

Net zoals Gods liefde onbepaald is

Dat God altijd liefheeft.
Zo heeft de mens altijd de duisternis meer lief dan het licht.
Want 'ēgapēsan' is een aorist.

Misschien vindt u dit geen prettige tekst.
En de conclusie nog minder.
Maar het is Gods waarde-oordeel over ons.
God is messcherp.
Hij zegt niet: 'De mensen hebben sόms de duisternis meer lief dan het licht.'
Nee, Hij zegt: 'De mensen hebben *altijd* de duisternis meer lief dan het licht.'

Scherp, hē, Gods Woord.
En nou moet u verschrikkelijk goed oppassen.
Ik waarschuw u.
Dat moet ik doen.
Anders gaat u later tegen mij zeggen: 'Je had me moeten waarschuwen.'
Wat is mijn waarschuwing?
Je moet altijd heel voorzichtig zijn met Gods Woord.
En je moet God niet tegenspreken.
Ga nou niet zeggen: 'Het staat er wel zo, maar zo erg is het nou ook weer niet. Altijd de duisternis meer liefhebben, dan het licht. Absurd.'
Dat zou ik niet zeggen, als ik u was.
Want God waakt over zijn Woord.
En als u God tegenspreekt, dan laat Hij u zien, dat Hij gelijk heeft en u niet.
Dat kan heel erg pijnlijk voor u zijn.
Ik spreek uit ervaring.

Ik weet dat veel mensen denken, dat het allemaal zo'n vaart niet loopt.
Dat ze toch eigenlijk wel heel erg goed bezig zijn.
Die gedachte komt, omdat zij hun eigen hart niet kennen.
Zullen we even kijken, hoe God daarover denkt.

In Johannes 12:42 lezen wij: 'En toch geloofden zelfs uit de oversten (voorgangers, oudsten...) velen in Hem, maar ter wille van de Farizeeën (zeer vrome, godsdienstige mensen...) kwamen zij er niet voor uit, om niet uit de synagoge (kerk, samenkomst, gemeente...) te worden gebannen.
Want:

**ΗΓΑΠΗΣΑΝ ΓΑΡ ΤΗΝ ΔΟΣΑΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ
ΜΑΛΛΟΝ ΗΠΕΡ ΤΗΝ ΔΟΣΑΝ ΤΩ ΘΕΩ**

In onze NBG-vertaling staat hier: 'want zij waren gesteld op de eer van mensen, meer dan op de eer van God.'
Maar dat staat er niet.
Dit is geen historie van 2000 jaar geleden.
Dit is Gods oordeel over de mens.
Want het Woord van God zegt hier over de geestelijke leiders en de vrome, godsdienstige mensen, en laten we eerlijk zijn, over alle mensen:

'zij **zijn** gesteld op de eer van mensen, meer dan op de eer van God.'

En waarom gebruikt God hier de aorist ('ēgapēsan')?

Omdat God aan wil geven, dat wij altijd liever de eer van mensen willen krijgen, dan de eer van God.

Daarom staat het hier in de aorist.

Hoe is dus de situatie?

Alles wat God doet, doet Hij in de aorist.

Hij heeft ons lief, hij roept ons, Hij rechtvaardigt ons...

Onbepaald.

Verleden, heden en toekomst.

Maar de mens?

De mens doet ook sommige dingen in de onbepaalde tijd.

Maar alleen de verkeerde dingen.

Geen goede dingen.

Goede dingen kan de mens niet.

Wij kunnen God niet eens liefhebben.

Wel in de onvoltooid tegenwoordige tijd, natuurlijk.

Maar de duisternis liefhebben, of eer van mensen willen hebben, in de aorist, natuurlijk.

Dat betekent dat het hart van de mens zo is.

Zijn karakter.

Zijn dispositie, zou ik haast zeggen.

Nu zijn er mensen, die hier niet blij van worden.

Ze zeggen dan tegen mij: 'Ik vind het niet zo leuk, wat jij vertelt. Het is ook gewoon niet waar.'

Mag je zeggen van mij, hoor.

Daar lig ik geen seconde wakker van.

Maar dan zeg ik u nogmaals: 'Dan begeeft u zich op gevaarlijk terrein.'

Wanneer u God tegenspreekt.

In Romeinen 9 staat: 'Maar gij, o mens! Wie zijt gij, dat gij God zoudt tegenspreken?'

Als God zegt: 'Jij bent niet bekwaam tot enig goed.'

Dan moet u niet zeggen: 'Ja, hoor, ik kan het best.'

Dan ga je onherroepelijk op je snufferd.

Echt waar.

God accepteert niet dat u tegenspreekt.

Hij zegt dan tegen u: 'Ik zeg, dat de mens alleen maar onbepaald kwaad doet. En geen goed.'

En dan zegt u: 'Nee, hoor, dat is niet waar.'

Nou, gegarandeerd, dat de Heer u op uw snufferd laat gaan.

Want God laat niet met zich spotten.

God zegt: 'Mijn Woord zegt dat jij niet bekwaam bent tot enig goed.'

Heel veel mensen hebben een totaal verkeerd beeld van zichzelf.

Zij kunnen zich niet voorstellen dat het zo slecht met hen gesteld is.

De Heer zei een keer tegen een aantal godsdienstige leiders: 'Jullie dwalen, omdat jullie de Schriften niet kennen.'

En Hij zei keer op keer: 'Hebben jullie niet gelezen...?'

Nou, lees maar eens Romeinen 7: 18.

'Want ik weet, dat in mij, dat wil zeggen in mijn vlees, geen goed woont.'

Dat is duidelijke taal, toch?

En dan heb je toch nog mensen die zeggen: 'Nou, dat valt wel mee. ik kan toch wel iets goeds doen?'

Reken maar, dat de Heer je pakt.

Reken maar...

Want er zit echt geen goed in mij.

Kom tot erkenning van de waarheid.

Zeg tegen de Heer: 'U hebt gelijk, er is in mij geen goed.'

Dan laat de Heer je met rust.

Want Hij weet dan, dat je je lesje geleerd hebt.

En dat je verstandig geworden bent.

Dat je naar Hem luistert.

En dat je Hem niet tegenspreekt.

Want Hij wil, dat zijn Woord bevestigd wordt.

Ik wil dit punt eigenlijk niet zo benadrukken.

Maar omdat mensen de neiging hebben om eigenwijs te zijn, nog eentje.

1 Johannes 4:10

**ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΕΣΤΙΝ Η ΑΓΑΠΗ
ΟΥΧ ΟΤΙ ΗΜΕΙΣ ΗΓΑΠΗΣΑΜΕΝ ΤΟΝ ΘΕΟΝ
ΑΛΛ ΟΤΙ ΑΥΤΟΣ ΗΓΑΠΗΣΕΝ ΗΜΑΣ**

We gaan meteen maar de juiste vertaling geven.

Er staat: 'en hierin is de liefde

niet (ouchi –de absolute ontkenning) dat wij God liefhebben (aorist)
maar dat Hij ons liefheeft (aorist)

Zou u nu nog durven zeggen, dat wij God liefhebben in de aorist?

God zegt: 'Jullie hebben Mij **absoluut niet** lief (in de aorist!).

Nou, probeer dan nog maar te zeggen: 'Ik ben het er niet mee eens.'

Nou, ha, ha, ha...

Ik vertel u dat de Heer zijn manieren wel weet...

Wees toch verstandig.

Zeg gewoon tegen de Heer: 'Heer, u hebt volkómen gelijk.'

Dan kan de Heer verder met u.

Snap je?

Weet u, de Heer laat u er niet mee weggkomen, hoor.

Dat is óók liefde.

Want als u op uzelf vertrouwt, dan komt u bedrogen uit.

Daarom.

Dan gaat Johannes nog verder, hè.
Hij houdt niet op.
In het volgende vers.

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΕΙ ΟΥΤΩΣ Ο ΘΕΟΣ ΗΓΑΠΗΣΕΝ ΗΜΑΣ ΚΑΙ ΗΜΕΙΣ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝ ΑΛΛΗΛΟΥΣ ΑΓΑΠΑΝ

‘Geliefden, indien God ons zó ‘**ēgapēsan**’ LIEFHEEFT (aorist)
behoren ook wij elkaar ‘**agapan**’ BEZIG TE ZIJN MET LIEF TE HEBBEN (onvoltooid
tegenwoordige tijd)

Hebben wij elkaar (de broeders) onbepaald lief?
Nee, hoor.
Wij zijn bezig met (te proberen) elkaar lief te hebben.
Proberen?
Ja, want Johannes zegt: ‘wij behoren...’
Dat betekent dat dit aanbevelenswaardig is.
Het zou beter zijn we als we dat deden.
Broeder ‘Zaag’ proberen lief te hebben.
Of zuster ‘Schuurpapier’.
Daar moeten we reuze ons best voor doen, hoor.
Maar God heeft ons probleemloos, onbepaald, lief.

Nog eentje, nog eentje.
Nog zo’n mooie.
Daarna houden we op.
Maar dit is nog een mooie.
Die moet u horen.

Efeze 5:25

ΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΑΓΑΠΑΤΕ ΤΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΕΑΥΤΩΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΗΓΑΠΗΣΕΝ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ

Gelijk maar weer naar de juiste vertaling.
De NBG-vertaling zet je toch alleen maar op het verkeerde been.
‘oi andres agapate tas gunaikas eautōn’.
U voelt hem misschien al aankomen.
‘oi andres’ is ‘de mannen’
‘tas gunaikas eautōn’ is ‘de eigen vrouwen’
En wat is dan ‘agapate’?
‘Bezig zijn met lief te hebben.’
Onvoltooid tegenwoordige tijd.

En dan Christus.
Moet je horen.
‘Zoals ook Christus de ekklesia (de gemeente) LIEFHEEFT (aorist).

Moet je kijken wat er in de NBG staat.

Daar staat: 'Mannen hebt uw vrouw lief, evenals Christus zijn gemeente heeft liefgehad.'

Daar ga je bijna van huilen.

Want er staat in het NBG: 'Net zoals Christus de gemeente heeft liefgehad.'

Dat is gewoon pure onzin.

'Heeft liefgehad' : voltooide tijd.

Dan zou Christus de gemeente *nú niet* meer liefhebben.

Vroeger wel.

Maar nu niet meer...

Maar Christus heeft het karakter van God.

Christus *hééft* de gemeente lief.

Onbepaald.

Toen.

Nu.

En in de toekomst ook.

Maar wij niet.

Wij moeten reuze ons best doen om onze vrouwen lief te hebben.

Nou, nou, dat is weinig complimenteaus voor ons, hoor.

Ja, maar dat zeg **ik** niet.

God zegt het.

Dat liefhebben van onze vrouwen valt nog helemaal niet mee, blijkbaar...

En daar komt nog iets bij.

Er wordt een balans gemaakt.

Moet u goed luisteren, hè.

Wij maken een balans op.

Wij zeggen (met de NBG-vertaling): 'Wij moeten onze vrouwen liefhebben, zoals Christus de gemeente heeft liefgehad.'

Maar er is helemaal geen balans.

Want Christus heeft op een veel hoger niveau lief, dan de man de vrouw.

Snap je dat?

Die balans was er ook niet in 1 Johannes 4:11.

Als God ons zo liefheeft, behoren wij bezig te zijn met elkaar lief te hebben.

Waar is de balans?

God heeft op een veel hoger niveau lief dan wij onze broeders.

Want Gods liefde is onbepaalde liefde.

En onze liefde is daar maar een flauw aftrekseltje daarvan.

Snap je dat?

Onbepaalde liefde kunnen wij helemaal niet opbrengen.

Je ziet heel vaak dat mensen redeneren vanuit een Bijbelvertaling.

En dat ze dan hier – in het liefhebben - een balans zien.

En dan gaan ze zichzelf een onmogelijke opgave opleggen.

Daarom is het zo belangrijk om naar Johannes te luisteren.

Johannes maakt een groot verschil tussen God en de mens.
En terecht.

Zullen we het voorgaande nog even nalopen?

Ik heb gezegd dat de aorist de kenmerken heeft van de verleden tijd, het heden en de toekomstige tijd.

De aorist verandert dus de handeling in een feit.

Omdat het onbepaald is.

De eerste tekst was dat Johannes 'doopt' in water.

Dat kenmerkt het karakter van zijn bediening.

Johannes 'doopt' in water.

En zijn opvolger, de Heer, 'doopt' in geest.

Wat de betekenis hiervan ook moge zijn, het is belangrijk dat we dit grammaticaal goed aangeven.

In Handelingen 2 zegt Petrus, dat het huis Israëls Jezus 'kruisigt'.

De aorist geeft hier het karakter van het huis van Israël aan.

Hun hartsgesteldheid.

Vandaar dat de toehoorders door die opmerking van Petrus ook in hun hart geprikkeld werden.

Want die beschuldiging was nogal wat.

Dan Efeze 1 – de begenadiging in de Geliefde.

Deze zinsnede is een onderdeel van een lofprijzing vanwege wat God allemaal met ons doet.

Ik heb er twee uitgehaald, Efeze 1:6 en 7.

Als je dus Efeze 1 in de NBG leest, dan staat er overal heeft: heeft begenadigd, heeft bewezen, enzovoorts.

En dit 'heeft' is steeds het kenmerk van de voltooide tijd.

Het is allemaal gebeurd.

Eigenlijk, als je het heel nauwkeurig leest, horen we daar niet bij.

Want het is historie.

Maar, gelukkig, het is anders in het Grieks.

Het is onbepaald.

Er is helemaal geen tijd.

Het is tijdloos.

En als je het zo gaat lezen, dan klinkt het veel logischer.

'Waarmee Hij ons begenadigt in de Geliefde'.

Heerlijk.

In de pauze hoorde ik een broeder zeggen: die aorist is echt een volledige verborgenheid.

Ja, zelfs een continue verborgenheid.

Geen verkeerde opmerking van die broeder.

Is de aorist niet heerlijk?

Dat God ons onbepaald liefheeft.

Er is een gezegde in Amerika: 'Right or wrong, it is my country.'

God zegt tegen u: 'Right or wrong, you are my child.'
Snap je?
Of je nou verkeerd doet, of goed doet, je bent Mijn kind.
En die garantie heb je, omdat God jou begenadigt in de Geliefde.

Niet 'heeft begenadigd'.
Want als je dan iets verkeerd hebt gedaan, vindt God jou niet leuk meer.
Dan zal Hij zeker tegen je zeggen: 'Nou ben je niet meer begenadigd, hoor.'
Angstig is dat, angstig.
Als je zegt: 'Hij heeft mij begenadigd', dan moet ik heel erg mijn best doen, anders begenadigt Hij mij niet meer.
Nee, hoor.
God zegt: 'Ik begenadig je in de Geliefde.'
Gisteren, vandaag en morgen.

Kijken we nog even in Efeze 1:8.
Daar staat een bijzondere uitdrukking.

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΟΝ ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΗΣ ΕΠΕΡΙΣΣΕΥΣΕΝ ΕΙΣ ΗΜΑΣ

In de NBG-vertaling staat: 'naar de rijkdom van zijn genade, welke Hij ons overvloedig bewezen heeft...'
U begrijpt natuurlijk al meteen dat 'eperisseusen', 'overvloedig bewezen heeft' natuurlijk een aorist moet zijn: 'overvloedig bewijst'.
Het woord 'overvloedig bewijzen' heeft eigenlijk de kracht van: 'verkwisten'.
Letterlijk: 'Naar de rijkdom van zijn genade, die Hij verkwist tot in ons.'
Hooft u dat?
God verkwist de rijkdom van zijn genade.
Wat is verkwisten?
Als je zegt: 'Ik heb toch genoeg. Het kan niet op. Verkwisten maar. Hop...'
God geeft genade als een verkwisting.
Hebt u daar wel eens over nagedacht?
Niet zo pietepeuterig.
Zo van: 'Vooruit, hier heb je een beetje genade. En dan geef ik hem ook een klein beetje genade.'
Nee, God verkwist het.
Het gaat met scheppen de deur uit.
Wat zeg ik, wagonladingen.
Dus elke dag ben ik weer benieuwd wat voor genade Hij nu weer aan mij gaat verkwisten.
Ja?
Ja, want je kan rustig opstaan en tegen de Heer zeggen: 'Nou, Heer, verkwisten maar die genade van u. Want dat is uw belofte.'
En dat doet Hij ook.
Hij doet het echt.

Nog even wat tekstjes met kanttekeningen.
We beginnen met Romeinen 8:30.

Heerlijk hoor.

Ik zou het echt veranderen in uw Bijbelvertaling, hoor.

Doen, hoor.

Het liefst met rood potlood.

Dat je er nooit meer overheen kunt lezen.

'Die Hij roept, die Hij rechtvaardigt Hij, en die Hij rechtvaardigt, die verheerlijkt Hij.'

Helemaal buiten de tijd.

Het heeft niets met tijd te maken.

Het is een feit.

Iets wat vaststaat.

En dan Johannes 3:16.

Want alzo lief heeft God de wereld.

Weet u hoe lief Hij de wereld heeft?

Er was nog niet eens zonde geweest.

Toen stond het Lam al klaar.

Ja?

Ja, God had het Lam al klaar staan, vanaf het allereerste begin.

Daarom staat er: want zó Hij heeft de wereld lief.

Want Hij geeft zijn Zoon (aorist).

Helemaal buiten de tijd.

Tijdloos.

Een feit.

Iets wat vaststaat.

De mensen hebben lief, in de aorist, alleen met de verkeerde dingen.

Ik hoop dat dit goed tot u doordringt.

Dat God zegt: 'Jij hebt (in de onbepaalde tijd) de duisternis liever dan het licht.'

En dan zeg ik: 'Ja, Heer, dat is absoluut waar.'

En ik moet heel zeker weten dat de Heer het goed gehoord heeft.

Dat ik dat gezegd heb.

En dan zeg ik het nog een keer tegen de Heer: 'Amen, Heer, absoluut waar.'

En als je dat niet zegt, nou, berg je dan maar.

Nou, u hebt 1 Johannes 4: 11 gezien.

En ook Efeze 5:25.

Dus maak u niet te sappel.

Je moet wel bezig zijn, hoor, met je vrouw lief te hebben.

Maar je kunt het nooit zo onbepaald doen als de Heer het doet met zijn gemeente.

Nou moet u natuurlijk niet zeggen: 'Nou, dat is mooi, dan hoef ik ook niet zo mijn best te doen.'

Dat nou ook weer niet.

Maar je moet wel goed zien wat het verschil is.

Dan ga je ook geen onmogelijke eisen aan jezelf stellen.

Hé, ik ben op schema, heerlijk...

Als ik dan toch wat tijd over heb, wil ik u graag nog een geschiedenis vertellen.

Dat hebt u wel verdiend na al die theorie.
En ik vertel die geschiedenis aan u om Gods hart te laten zien.
Hoe warm Gods hart klopt.
En hoe Hij aoristisch met de mens bezig is.

Die geschiedenis begint met de zonen van Noach.
Sem, Cham en Jafeth.
Wie er het slechtste van afkomt, dat is Cham.
En wie daar weer het slechtste van afkomt, is Kanaän.
Nou ja, het slechtste...
Want eigenlijk gaat het ook helemaal niet goed met Kush.
De nakomelingen van Kush zijn het Afrikaanse continent opgegaan.
Nou, daar hoeft je niet blij van te worden.
Want het is er wel mooi.
Maar arm.
En veel geestelijke duisternis.

En dan moet je je voorstellen: 150 generaties later, dus 4500 jaar later (want één generatie is circa 30 jaar in de Bijbel) ligt er een vrouw in één van die Afrikaanse landen daar.
In Nigeria, geloof ik, of Zambia, dat weet ik niet meer.
En die vrouw heeft aids.
En iedereen heeft die vrouw opgegeven.
Eerst is ze door de schande heen gegaan, dat ze is uitgespuugd door de gemeenschap, waar ze voorheen in verbleef.
En nu ligt ze daar op een bed, bijna dood.

En ik wil u in gedachten brengen, dat ieder mens een plaats heeft in Gods bedoeling.
Dat wil zeggen: u kunt misschien van uzelf denken, dat u helemaal niet belangrijk bent in Gods plan.
Maar dat maakt ú niet uit, Gód maakt dat uit.
Nou, en wat u minimaal in uw leven doet, tenminste, de meesten van ons, is uw genen doorgeven.
Ja?

Dus je moet je voorstellen: Cham, één van de zonen van Noach, die door zijn vader wordt vervloekt, heeft een zoon, Kush, die naar het weidse Afrikaanse continent gaat.
En 150 generaties van Kush hebben 's nachts buiten op hun rug gelegen en naar het immense sterren-firmament gekeken.
Want die kun je heel goed in Afrika zien, die sterrenhemel.
Eén van de voordelen van een ongeciviliseerd gebied.
En zij kwamen tot de conclusie, dat het aantal sterren zo groot was, dat zij de tel kwijt raakten.
En ze vroegen zich af: 'Waarom leef ik eigenlijk?'
Nou, dat wisten ze natuurlijk niet.
En dan draaiden ze zich om.
Ze gingen hun hut binnen.
En ze gaven hun genen weer door.

Je moet je dus voorstellen: 150 generaties later, ligt daar een vrouw in Afrika, met al die genen van al die generaties.

Ze heeft aids, ze is opgegeven, ze ligt op sterven.

En niemand wil haar hebben, behalve een kleine, christelijke missionarispost.

Die mensen daar zeiden: 'We hebben nog een bed voor je. Daar mag je liggen.'

Nou zit ik bij de televisie, een beetje te zappen.

Zo vaak zit ik niet voor de beeldbuis.

Meestal om een beetje voetbal te kijken.

En het Journaal.

Dat soort dingen.

En dit keer kom ik per ongeluk op de E.O terecht.

Meestal zap ik dan door.

Maar dit keer niet.

Iets trok mijn aandacht.

Want ik zie, terwijl ik aan het zappen ben, een vrouw uit Amerika komen.

En die vrouw kan helemaal niks.

Nou, ja, niks, ze kan in een rolstoel zitten.

Ze is, vanaf haar hals, helemaal verlamd.

Ze heeft wel een knap gezicht.

Dat doet het altijd goed in Amerika, een knap gezicht.

Ik herken haar.

Het is Joni.

Een bekende persoonlijkheid in evangelisch-christelijke kringen.

Dat knappe gezicht is het enige wat Joni heeft.

Nee, dat is niet helemaal waar – ze kan heel mooi met haar mond schilderen.

En ze heeft een man, die haar verzorgt.

Joni is door haar vertrouwen op God een geliefde verschijning.

Ze heeft ook een mooi boek geschreven.

En een LP met geestelijke liederen opgenomen.

Kortom, zij is een ambassadeur van Christus.

Nou, die Joni komt naar Afrika.

Vanwege een KLM-prijs.

Voor het oplossen van een prijsvraag.

En in dat kader gaat ze een bezoekje brengen aan Afrika.

Ze heeft ook een extra rolstoel meegenomen.

Die gaat ze cadeau geven aan iemand, die dat dringend nodig heeft.

En op een gegeven moment komt Joni in die missionaris-post terecht.

Gepland of niet gepland, wie zal het zeggen.

Dat werd in die reportage niet vermeld.

En ze brengen Joni bij die stervende vrouw.
Een nakomelinge van Cham.
Van Kush.
150 generaties later.

En die vrouw ligt daar op het bed.
En Joni gaat – in haar rolstoel - bij het bed zitten.
En ik weet niet, of u zich deze situatie voor kunt stellen.
Daarom ga ik proberen het u te schetsen.

Deze vrouw met aids is een van de miljoenen, nee, miljarden van deze planeet.
En wat is zij helemaal?
Ongeletterd.
Onwetend.
Aids.
Stervend.
Waarschijnlijk te jong.
Van iedereen verlaten.

Ze is van Kush.
Met genen van demonen-verering.
En chromosomen van kippen-ingewanden-zieners.
Maar God ziet niet aan wat voor ogen is.
God ziet het hart aan.
En ik stel me zo voor, dat die vrouw iets begrepen heeft van die missionaris-post.
En dat ze in haar wanhoop tot God geroepen heeft.
Dat ze heeft gezegd: 'God, bestaat u eigenlijk wel?'
En ook: 'Wie ben ik nou helemaal? Houdt u wel van mij?'

Of God van ons houdt...
Ja, natuurlijk weten dat.
Wij hebben onze Bijbel.
En sinds vanavond de aorist.
God houdt van ons.
Daar is geen twijfel over mogelijk.
Echt niet.
We weten het zeker, jòh.
Maar die vrouw is de eenzaamste vrouw op de wereld.

Nou moet je die absurde situatie even goed in ogenschouw nemen.
Een beroemde persoonlijkheid, die heel Amerika, wat zeg ik: de hele wereld, afreist, om over haar geloof te spreken, krijgt een prijs, vanwege het winnen van een prijsvraag.
Een KLM-prijs, van alle prijzen, die je in de wereld kunt winnen.
En die beroemde persoonlijkheid gaat, uiteraard met de KLM, vanwege de prijsvraag en natuurlijk ook vanwege de free-publicity voor de luchtvaartmaatschappij, naar Afrika.
En ze komt, *of all places*, in een of ander land in een obscuur plaatsje terecht.

En deze Amerikaanse vrouw wordt, verlamd, maar in al haar stralende, onberispelijke schoonheid, bij een stervende vrouw gebracht.

En wat gebeurt er nou?
Weet je, Joni kan helemaal niks.
Ze kan niet eens tandenpoetsen.
Alleen maar met de mond schilderen.
Joni moet met alles geholpen worden.

En dan pakt een van de begeleiders van Joni haar verlamde rechterarm.
En ze legt Joni's verlamde rechterhand op het hoofd van de vrouw op het bed.
En dan zegent Joni de stervende vrouw.

Als je dat ziet, dat God de moeite neemt, om Joni eerst verlamd te laten raken, door een ondoordachte duik in ondiep water.
Allemaal toestanden.
Zelfmoordneigingen.
Jezelf accepteren.
Beroemd worden.
Prijzen winnen.
Allemaal krankzinnige dingen.
En dan de moeite neemt om die Joni naar die vrouw te sturen.

Want die vrouw heeft God nodig.
En niemand weet dat.
Maar God weet dat wel.
Dus God stuurt Joni, die al twintig jaar, of zoiets, volstrekt hulpeloos is, die niet eens zelf haar armen op kan tillen.
En die Amerikaanse vrouw zegent die Afrikaanse vrouw.

Weet u wanneer die aids-patiënte doodging?
Eén uur nadat Joni haar gezegend had.
Als Joni vertraging had gehad, of even naar de wc had gemoeten, was die vrouw al dood geweest.

Nou zeg ik, als God zo'n timing hanteert, zo'n gigantische timing, dat het werkelijk *mind-blowing* is, dan laat Hij zijn hart zien aan die stervende vrouw.
Want God ziet niet aan wat voor ogen is.
God ziet het hart aan.

Het hart van die vrouw had geschreeuwd: 'God, bestaat u eigenlijk wel?'
Ja, zegt u, natuurlijk, God bestaat.
Sterren, en dat soort dingen, kan niet anders, God bestaat.
Bestaat God?
Ja, natuurlijk, want er gebeuren allemaal gezegende dingen in mijn leven.

Maar die vrouw, die heeft alleen maar narigheid gehad.

150 generaties afstand van Cham en Kush.
En dan komt er een vrouw van de andere kant van de wereld.
Omdat ze een absurde prijs gewonnen heeft.
En die zegent haar.
Vlak voor ze dood gaat.
Wat een timing...
God heeft dat tot in de kleinste details geregeld.
En dan zeg ik: 'Zo'n God, heerlijk.'
Heerlijk, heerlijk.
Wij hebben werkelijk een geweldige, fantastische God !
Amen.

© 1995 Menno Haaijman, [c-s-s.website](#)